

Ս.ի փառաբով՝ «Գաւառաբնիկ» նաւատուն : — Բեղրապուրկի մէջ իր դրոշմած գիրքերը . — **Ժամագիրք** (1783), **Յիսուս սրդի**, **Սկզբունք** քոչ. ուսմանց, **Պատմ. Ս. Գրոց** (1785), **Վէճ** գաղափարական, **Աստուածաբան**, **Հաշու** Աւետարան, **Տարեցոյց** և Օրացոյց, **Տօնացոյց** (1786), **Ժամագիրք** (համառոտ), **Պատմ. Ս. Եղիսէի** (1787), **Ընդհանրական**, **Նախիջ լեզուագիտութեան**, ... **Փոխումն Ն. Կոչեցոյ**, **Բանայի գիտութեան** (1788) : — Իր գործատունէն ելած Ա. «Ժամագիրք»ին Յիշատակարանին մէջ Խաղարեանց տպագր. արուեստի մասին ունեցած սերը խոստովանելէ զատ՝ կը յաւելու . «Յովսէփ Արք. իրամայեաց տպել գիտքը **Քեհրակն Այբուրեանից**, զոր և տպելի ծախիւք խմովք» : Գարձեալ, ինք է որ Լօնտօնէն իրաւիբեց անգլիացի գրածուիլը որ Բեղրապուրկ հասնելով խոշոր տառեր պատրաստեց : — Հնդկաստանի մէջ ոսկիներ շահած այս ազնիւ առևտրականը լիարժու և միակ զանոնք՝ նայ գիրքերու տարածման համար, մինչև որ պարտքի տակ կ'իյնայ և Արդուրեանց իր «բազուկը կ'երկարէ» անոր : Պահանջատէրերը զոնացունելով՝ իմաստուն Ս. առաջնորդը Խաղարեանցի տպ. կազմածքը կը գնէ և փոխադրէ Ն. ՆԱԽԻՋԵՆԻԱՆԻ Ս. Խաչ վանքը :

301. Յովսէփ Յօհաննիսեան արևելագ աղեղնալ դարուն սկիզբը տպարան մը կը բանայ հոն, գլխաւորաբար դրոշմելով Բրիտանական ընկ.եան քանի մը գործերը : Անա իր տպածները . — **Բառարանական** դիմաւորութիւն բարոյական (1812) որուն ֆրնս.ը Բարիզ տպուած է 1838 ին . իսկ խաղ.ը՝ Ս. Ղազար, 1879 ին : **Նոր Կտակարան** (1814) : **Ընկերակցութիւն** Աժ.աշունչ ժողովոյն ի Ռուսաստան (1816) : **Աժ.աշունչ** (1817) : **Անիի Եկեղ. : Յանկ** կտակարանաց տրոնեալ չերիս մասուն (1819) : **Բառեակ** տակաւապատում բանահիւստիւնք (Յ. Լազարեանցի դամբանականը) 1826 : Այնուհետև Յօհնս.ի տպարանը կը փոխանցուի

302. Հայոց Եղիազարեանց Ճեմարանի Արեւելեան Էնցղուաց, որ 1828 ին դրոշմուած է **Արձանագրութիւնք** «որք վերաբերին առ. հաստատութիւն հայտարարեան Ռուսաց» 10 էջոց կարեւոր գրքոյլը՝ ուսուսերէն և նայերէն :

303. Աղեքսանդր Թուրաբաշեանց որ մատենագիր ալ էր, 1829 ին իր «նոր գործարան»ին մէջ կը տպէ **Յանկ** «տպագրեալ և ձեռագիր գրոց Հայոց ի մատենադարանի ներգործական խորհրդարանի տէրութեան» . իսկ 1838 ին **Կիրք նախակրթութեան** հայկազեան լեզուի «յորում համառօտիս բացատրին սկզբունք գլխ. գիտութեանց» :

304 - 306. Խանսօս Գերմանացիին տպարանը լոյս կ'ընծայէ նայերէն գիրքեր : — Ատոր տառերը ՌԱՓԱՅԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ ձեռք ձգելով, իրենք կը իմեն և 1860 ի սկիզբները կը իրաւարակէ շատ մը գիրքեր, նաև Ռուսահայոց անդրանիկ քաղիլը՝ **Հիւսիս** : — ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՅ ԱԿԱԳԵՄԻԱՆ ալ իր բազմալեզուեան տպարանին մէջ կը դրոշմէ քանի մը գիրք : (Այս 3 տպարաններուն յիշատակութիւնը կը պակսի Հ. Գաֆրանեանի ձեռագիր ցուցակէն . քաղեցինք զանոնք Լեօի Հայ Կիրքի Տօնը երկաւիրութենէն) :

307. Միք. Մ. Միսնասրեանցի տպածները . — Ազգ. կրթութիւն (1867), Գնար հայկական, Առանձին յայտարարութիւն, Խնամատարութիւն երախաց (1868) : — Իր տպարանին մէջ շարուածները կը դրոշմուէին Ռուսերու մամուլով : Միսնասրեանցի տառերը անցած են

308. Բախտիի որ 1869 ին տպած է **Թուրքանութիւն** և **Հայերէն կարգալ** ու գրել՝ ուսուցանելու նրանանգ «Պետերբուրգի հայ ուսանողների աշխատասիրութիւններից» :

309. Գօշովյանի 1872 ին տպած է **Կանոնաւոր և վայելուչ գրութեան** պատմութիւնն ու տեսութիւնը :

310. Կրկենփիլա եւ. Բեկ. 1876 ին տպած է «Բարեկամութեան գոներ» :

311. Ք. Է. Ակորոխոյովի տպածները . — Հաւել Սանկ Պետրապուրկի Հայոց եկեղ. ստացուածներու, **Պատմութիւն** Ղևոնդեալ Վ.ի Հայոց, **Վիլիւմ** Տէլ, **Պատմութիւն Տաճն Արժուրեանց** (Թովմաս Վ. Արժուրի), **Արաբ** (Գուլամիբեանցի բաւական